

Sametinget; Vägledande ställningstagande om identitetskontroll vid röstning

Valmyndigheten har det övergripande ansvaret för frågor om val. Myndighetens ställningstaganden, som ger vägledning till valadministrationen, innehåller en redogörelse för myndighetens uppfattning i rättsliga frågor.

1 Sammanfattning

Väljare måste styrka sin identitet för att få rösta i vallokal. Identiteten ska styrkas genom personlig kännedom, godtagbar id-handling eller genom att någon annan intygar identiteten. En röstmottagare är skyldig att inte ta emot röster från väljare vars identitet inte är styrkt. Det är röstmottagarens uppgift att bedöma om väljarens identitet är styrkt.

Syftet med bestämmelserna om identitetskontroll är att säkerheten vid röstmottagning ska vara hög och att förtroendet för valsystemet ska upprätthållas. Syftet är alltså inte att hindra röstberättigade väljare från att rösta för att de har svårt att styrka sin identitet. Det är viktigt att röstmottagare i möjligaste mån hjälper väljarna och att röstmottagningen alltid sker utifrån att alla ska ha möjlighet att rösta.

Av ställningstagandet framgår bland annat vilka metoder som finns för identifikation och hur röstmottagaren ska markera att identiteten är kontrollerad. Ställningstagandet klargör också vilka identitetshandlingar som ska godtas och vilka handlingar som inte bör godtas.

2 Gällande rätt m.m.

Den som saknar det ytterkuvert som också är röstkort får inte rösta. En väljare som inte är känd för röstmottagaren ska legitimera sig eller på annat sätt styrka sin identitet. Den som inte gör det får inte rösta. (3 kap. 15 a § andra stycket sametingslagen, 1992:1433)

Röstmottagaren i vallokalen ska bland annat kontrollera att väljarens identitet stämmer med den person röstkortet är utställt för. (prop. 1992/93:32, s. 71)

I samband med att möjligheten för väljare att styrka sin identitet på andra sätt än genom att legitimera sig infördes i sametingslagen uttalade regeringen att innebörden av detta framgår av förarbetena till motsvarande bestämmelse i vallagen. Av förarbetena till bestämmelsen i vallagen framgår att detta i praktiken kan ske genom att någon annan intygar väljarens identitet. Vidare framgår att röstmottagaren bör dokumentera hur väljarens identitet har kontrollerats (prop. 2004/05:163 s. 75).

3 Bedömning

3.1 Identitetskontroll vid röstmottagning

Väljare ska ha med sig det ytterkuvert som också är röstkort, eller dubblettröstkort, för att få rösta. En väljare som inte är känd för röstmottagaren kan identifiera sig genom att ”legitimera sig” eller ”på annat sätt styrka sin identitet”. Kravet är, oavsett metod, att väljaren styrker sin identitet. Väljare som inte kan styrka sin identitet får inte rösta.

Vid tveksamheter om vad som i det enskilda fallet är tillräckligt för att styrka en persons identitet bör röstmottagaren samråda med ordförande eller kollegor på plats. I det fall väljarens identitet är osäker för att kunna anses styrkt bör röstmottagaren uppmana väljaren att visa en annan id-handling eller ordna så att en medföljande kan intyga väljarens identitet. Den personen måste i så fall vara känd eller identifiera sig. Det är röstmottagaren som slutligen måste bedöma om väljaren har styrkt sin identitet eller inte. Detta kan ske genom en sammantagen bedömning av alla omständigheter i det enskilda fallet.

Syftet med bestämmelserna om identitetskontroll är att säkerheten vid röstmottagning ska vara hög och att förtroendet för valsystemet ska upprätthållas. Syftet är alltså inte att hindra röstberättigade väljare från att rösta för de har svårt att styrka sin identitet. Det är viktigt att röstmottagare vägleder väljare i hur de kan styrka sin identitet.

Vid röstning i vallokal ska röstmottagaren ange i väljarförteckningen hur identifiering har skett. Hur anteckningen görs beskrivs under respektive metod för identifiering.

3.2 Metoder för identifikation

3.2.1 Personlig kännedom

När en väljare är känd av röstmottagaren kan röstmottagaren intyga väljarens identitet. Röstmottagaren ska då skriva sina initialer i väljarförteckningen. Om en annan röstmottagare i lokalen är den som känner väljaren ska den röstmottagarens initialer skrivas i väljarförteckningen.

3.2.2 Legitimera sig

En väljare som inte är känd av röstmottagarna kan styrka sin identitet genom att legitimera sig. Lagstiftaren har inte närmare specificerat vad som avses med legitimering i detta fall, men Valmyndigheten bedömer att det endast är identifiering med någon form av id-handling som avses. Visar väljaren en id-handling noteras detta med ett kryss i väljarförteckningen.

En id-handling ska vara äkta, ha ett välliknande foto och vara giltig. En id-handling ska normalt godtas om det inte finns anledning att ifrågasätta något av detta. Det kan uppstå situationer där röstmottagaren måste bedöma om en id-handling ska godtas, mer om det nedan.

Följande handlingar ska godtas som id-handlingar

- identitetskort utfärdat av Skatteverket
- vanligt svenskt pass
- svenskt nationellt identitetskort

- svenskt körkort
- svenskt tjänstekort utfärdat av statlig myndighet
- SIS-märkt företagskort, tjänstekort eller identitetskort
- EU-pass utfärdat från och med den 1 september 2006
- pass utfärdat av Island, Liechtenstein, Norge eller Schweiz från och med den 1 september 2006
- nationellt identitetskort för EU-medborgare utfärdat från och med den 2 augusti 2021
- pass utfärdat av Storbritannien innan den 1 februari 2020

Vad gäller digitala id-kort anser Valmyndigheten att de bör godtas, om det krävs fysisk id-kontroll eller NFC-avläsning för att få ett sådant. De digitala id-korten ”Freja eID +” och ”BankID” uppfyller för närvarande detta, däremot inte ”Freja eID”. Det är viktigt att röstmottagaren följer utfärdarens anvisningar för hur man kontrollerar att det är en äkta legitimation.

Även andra id-handlingar kan godtas efter en bedömning av röstmottagaren. I slutet på detta ställningstagande finns några exempel på scenarier där röstmottagaren kan behöva göra en bedömning av identiteten.

Valmyndigheten anser att följande handlingar inte kan godtas som id-handlingar

- handling som saknar foto på individen
- handling som saknar födelsedatum
- handling som saknar individens för- eller efternamn
- handling vars primära syfte inte är att vara id-handling, till exempel träningskort eller klubbkort
- oläslig handling

Väljaren bör i dessa fall uppmanas att visa en annan id-handling eller att ordna med intygsgivare.

3.2.3 Styrka sin identitet på annat sätt

En väljare som inte kan styrka sin identitet genom id-handling eller personlig kännedom kan styrka sin identitet på annat sätt. Av förarbetena framgår att detta i praktiken innebär att någon annan intygar identiteten. Röstmottagaren ska i väljarförteckningen anteckna personnummer alternativt födelsedata för den som intygar identiteten.

Intygande

En intygsgivare ska vara minst 18 år gammal. Skälet till detta är bland annat att den som intygar någons identitet bör vara myndig och förstå konsekvenserna av att intyga någons identitet. Det bör dock inte ställas ytterligare specifika krav på vem som får vara intygsperson. En intygsperson måste kunna styrka sin identitet och måste därför vara på plats vid intygandet. Det är alltså inte tillåtet att intyga över telefon eller liknande eftersom id-kontroll av intygsgivaren då inte kan göras på ett tillförlitligt sätt. Valmyndigheten anser inte att intygande i flera led är tillräckligt, dvs. att intygspersonen också styrker sin identitet genom intygsperson. Intygsgivaren ska därför styrka sin identitet med en godtagbar id-handling. Kraven på intygsgivarens id-handling ska vara samma som kraven på väljares id-

handlingar. Observera att det inte finns något krav på att en intygsgevare ska ha uppehållstillstånd eller ens vara bosatt i Sverige. Utländska id-handlingar eller svenska id-handlingar med till exempel samordningsnummer kan därför förekomma.

3.3 Exempel

Nedan beskrivs ett antal praktiska situationer som kan uppstå under röstmottagningen tillsammans med förslag på lösning.

3.3.1 Utländska pass, körkort m.m.

Om väljaren visar ett utländskt pass eller körkort som saknas på listan över id-handlingar som ska godtas är det upp till röstmottagaren att göra en sammanvägd bedömning. Röstmottagaren kan godkänna passet som id-handling, be om en annan handling, be om ytterligare handlingar som tillsammans med passet/körkortet styrker identiteten eller att någon intygar väljarens identitet.

3.3.2 Väljare som bytt namn

De väljare som nyligen bytt namn men ännu inte fått en ny id-handling har två möjligheter. Antingen kan de uppvisa den gamla id-handlingen tillsammans med underlag för namnändringen (vanligtvis genom ett vigselbevis eller utdrag från folkbokföringen hos Skatteverket), eller så kan de låta en annan person intyga vem de är.

3.3.3 Väljare som bytt juridiskt kön

Vid byte av juridiskt kön kan det ta ett antal veckor att uppdatera uppgifterna i folkbokföringen. Har väljaren ännu inte fått en ny id-handling kan väljaren legitimera sig med sin tidigare id-handling i kombination med ett dokument från Skatteverket, av vilket både det tidigare och det nya personnumret framgår. Ett alternativ är att en annan person intygar vem de är.

3.3.4 Utgångna/ogiltiga id-handlingar

Utgångna id-handlingar kan godtas men i första hand bör röstmottagaren fråga efter en giltig id-handling. Det finns ingen särskild gräns för hur länge en utgången id-handling kan godtas, men röstmottagaren måste göra en noggrann bedömning och då är exempelvis bildens likhet viktig. Om namnet stämmer med röstkortet och fotot på legitimationen uppenbart överensstämmer med personen som ska rösta, så bör detta kunna godtas och väljaren tillåtas att rösta.

Röstmottagaren kan godkänna den utgångna id-handlingen, uppmana väljaren att visa en annan id-handling eller att ordna med intygsgevare.

3.3.5 Förfalskade handlingar

Om röstmottagaren presenteras en id-handling som är en förfalskning ska en sådan handling inte godtas. Röstmottagaren ska informera valnämnden som ska agera enligt rutiner för incidenthantering och vid misstanke om brott göra en polisanmälan. I tveksamma fall ska röstmottagarna hämta stöd hos valnämnden. För svenska pass och nationella id-kort finns en e-tjänst hos polisen där valnämnden har möjlighet att kontrollera giltigheten om den

anser att äktheten är tveksam. Kvarstår tveksamheten ska väljaren uppmanas att visa en annan id-handling eller ordna med intygsgivare.

3.3.6 Personer som av olika skäl inte vill visa sitt ansikte

Styrkande av identitet genom id-handling förutsätter i princip att väljaren visar sitt ansikte. Vid kontroll av identiteten hos en väljare som av religiösa eller andra skäl vill täcka sitt ansikte rekommenderar Valmyndigheten att väljaren ombeds gå till en avskild del i lokalen för att där visa ansiktet för en röstmottagare. Finns ingen annan avskild plats bör valbåset kunna användas. Röstmottagaren kan då kontrollera identiteten hos väljaren. Det kan vara bra att fråga om väljaren vill att en röstmottagare av ett särskilt kön ska kontrollera identiteten (om röstmottagare av båda könen finns tillgängliga).

Detta vägledande ställningstagande har beslutats av Valmyndighetens kanslichef.